

VLASTIVĚDA (4. a 5. ročník)

Charakteristika předmětu

Vzdělávací oblast ve 4. a 5. ročníku rozvíjí poznatky z 1. období o významných přírodních, hospodářských, společenských, kulturních a historických oblastech života. Seznamuje žáky s důležitými událostmi a osobnostmi současnosti i regionálních a národních dějin. Vytváří ucelenou představu o České republice a jejich jednotlivých oblastech – přírodních podmínkách, kultuře, společenských jevech a pokroku. Důraz je kladen na rozvíjení národního cítění, vytváření pozitivního vztahu ke své vlasti, ekologické cítění.

Dále žák získává poznatky o dalších evropských státech. Seznamuje se základními údaji, společenským zřízením, ale i kulturou jiných národů a národností. Upevňují se základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí, ale i s problémy, které provázejí soužití lidí, celou společnost nebo i svět (globální problémy). Celý tematický okruh tak směřuje k prvotním poznatkům a dovednostem budoucího občana demokratického státu.

Významnou součástí vzdělávací oblasti je výchova ke zdraví. Žák postupně získává a rozvíjí své znalosti o sobě a svém zdraví, prevenci, první pomoci i bezpečném chování v různých životních situacích, včetně mimořádných. Učivo je rozvrženo dle časové dotace ve 4. a 5. ročníku 2 hodiny týdně.

Specifické cíle předmětu:

- Žák vyjmenuje významná místa v okolí svého bydliště
- Žák rozumí základnímu uspořádání společnosti

- Žák si utváří kladný vztah k přírodě, ke svému zdraví i k ochraně přírodního prostředí
- Žák rozumí vzájemnému ovlivnění člověka a přírody a uvede příklady negativního i pozitivního dopadu těchto vlivů
- Žák si osvojuje jména významných osobností v historii naší země a zasazuje je do kontextu tehdejší doby
- Žák spojuje důležitá data s významnými událostmi historie
- Žák porovnává životní styl a společnost jednotlivých historických období
- Žák pojmenuje významné historické památky v regionu i v ČR
- Žák prohlubuje svůj vztah k tradicím a vývoji naší země
- Žák popisuje základní zeměpisné charakteristiky ČR i států Evropy a světa
- Žák vyhledává a ukazuje v mapě názvy jednotlivých hor, pohoří, řek, vrchovin, nížin, měst a dalších zeměpisných údajů
- Žák rozlišuje jednotlivé regiony České republiky a jmenuje jejich specifika
- Žák se seznamuje se základy české kultury a rozpozná základní architektonické a umělecké styly

Nejčastější formy výuky:

- Frontální výuka
- Práce ve dvojicích
- Skupinová práce
- Individuální práce
- Projektové vyučování
- Exkurze (muzea)
- Výlety (turistika)

Metody používané při výuce:

- Práce s textem (vyhledávání informací a jejich třídění)
- Kooperace (spolupráce ve skupině při řešení problémových otázek)
- Práce s pracovním listem (opakování a utřídění probírané látky)
- Pořizování výpisků (práce s učebnicí, rozvoj čtenářské gramotnosti, náčrtky a popisky)
- Práce s ilustracemi (nástěnné obrazy, atlasy, mapy)
- Práce s kartičkami, obrázky, fotografiemi a dalšími pomůckami
- Výklad
- Pozorování a práce s texty v muzeích (vytvořené učitelem nebo k dispozici u interaktivních expozic)
- Prezentace skupinové i individuální práce
- Práce s informacemi pomocí informačních technologií
- Referáty

Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření:

- popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje
- orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
- řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě
- uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí
- sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest

- pozná státní symboly České republiky
- dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)
- rozpozná nevhodné jednání a chování vrstevníků a dospělých
- uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy
- používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze
- porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz
- sestaví jednoduchý osobní/rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů
- rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
- uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
- vyjmenuje nejvýznamnější kulturní, historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

4. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
• má představu o životě lidí na našem území v období pravěku • dokáže pracovat s časovými údaji, časovou osou • umí jmenovat první státní útvary na našem území • vyjadřuje rozdíl mezi pověstí a historickou skutečností • orientuje se v hlavních událostech minulosti s využitím místních specifik • umí vyjmenovat významné osobnosti a vyjádřit jejich přínos • rozumí historickým důvodům pro zařazení státních svátků a významných dnů	- Historický vývoj na našem území. - život pravěkého člověka - na úsvitu dějin – pověsti - významné osobnosti a události českých dějin	OSV: Sebepoznání a sebepojetí Komunikace Kooperace Řešení problémů EGS: Občan, občanská společnost a stát MKV: Tolerance a respekt k rozdílům mezi lidmi Tolerantní postoj k odlišným rasám, národům, náboženským systémům	Výtvarná výchova Český jazyk Matematika Přírodověda Hudební výchova
• rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam • určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	- naše vlast - ČR – státní zřízení, orgány státní moci, státní symboly, významné osobnosti naší politiky	ENV: Vnímání života jako nejvyšší	

• určí světové strany • orientuje se podle nich a dodržuje zásady bezpečnosti • orientuje se v mapě, plánu • seznamuje se s měřítkem mapy, topografickými značkami, nadmořskou výškou vyjádřenou barvou • dokáže vyhledat jednotlivé údaje • orientuje se v základních formách vlastnictví • používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze • na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy	- armáda ČR - principy demokracie - vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné - hmotný a nehmotný majetek - rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti - hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení - banka jako správce peněz, úspory, půjčky - právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy - protiprávní jednání a korupce, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, soukromého vlastnictví, duševních hodnot - orientace v místě a prostoru - práce s kompasem a mapou - určování světových stran - orientace podle náčrtků, plánů a map	hodnoty MDV: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	
• seznamuje se s povrchem České republiky	- ČR – zeměpisné, hospodářské,		

• rozumí pojmu vodstvo • vyhledá významná města ČR • rozlišuje pojem podnebí a počasí • rozumí pojmům půda a zemědělství, průmysl a nerostné bohatství • zajímá se o životní prostředí a chápe vliv činnosti člověka na přírodu	politické a zemědělské údaje - práce s kompasem a mapou - určování světových stran - člověk a příroda - ekologie		

5. ročník

VÝSTUPY	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA	MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY
• seznamuje se s novějšími dějinami našeho státu • chápe souvislosti mezi historickými událostmi a změnami v našem státě • rozumí potřebě Čechů mít vlastní stát • chápe nebezpečí fašismu • rozlišuje totalitní stát od demokratického	- Historický vývoj na našem území. - významné osobnosti a události českých dějin	OSV: Sebepoznání a sebepojetí Komunikace Kooperace Řešení problémů	Výtvarná výchova Český jazyk Matematika

• orientuje se v hlavních událostech minulosti s využitím místních specifik • umí vyjmenovat významné osobnosti a vyjádřit jejich přínos • rozumí historickým důvodům pro zařazení státních svátků a významných dnů • rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam		Tolerance odlišností VDO: Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – jsme Evropané	Přírodověda Hudební výchova Informatika
• určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu • určí světové strany • umí pracovat s mapou a dokáže na ní vyhledat informace • seznamuje se s jednotlivými kraji ČR • umí popsat jejich polohu, povrch, ukázat řeky a významná města • chápe, jaký mají přírodní podmínky a nerostné bohatství kraje na vznik jednotlivých průmyslových odvětví • ví, co je cestovní ruch a s čím souvisí	- ČR – zeměpisné, hospodářské, politické a zemědělské údaje - práce mapou a atlasem - člověk a příroda - ekologie	MKV: Tolerance a respekt k rozdílům mezi lidmi Tolerantní postoj k odlišným rasám, národům, náboženským systémům ENV: Vnímání života jako nejvyšší hodnoty MDV:	
• zná základní zeměpisné pojmy • orientuje se na mapě Evropy • vyjmenuje a vyhledá významné evropské státy, města • dokáže vyjmenovat kulturní, přírodní či jiné	- zeměpisné pojmy - práce s atlasy - Evropa - státy a města - přírodní podmínky	Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	

zajímavosti některých evropských států	- kultura		